

перевіряє рівня навчальних досягнень учнів – оцінює наскільки учень зможе використовувати знання й уміння, отримані в школі, за можливих життєвих труднощів і викликів.

16 березня 2018 року між Харківським національним університетом міського господарства імені О. М. Бекетова та Харківським регіональним центром оцінювання якості освіти укладено «Угоду про партнерство у проведенні міжнародного моніторингового дослідження якості освіти PISA–2018» Університет став ексклюзивним партнером впровадження цього проекту серед навчальних закладів Харківщини.

Озаровська А. В. аспірантка,
*Харківський регіональний інститут державного управління
НАДУ при Президентові України, Україна,*

ВИЩА ОСВІТА ЯК ОДИН З ЧИННИКІВ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Освіта й виховання людини набувають особливого значення в соціальних концепціях французького Просвітництва 60-х рр. XVIII ст. як дієвий чинник суспільного прогресу, модернізації суспільства, вагоме джерело бажаних і очікуваних позитивних суспільних змін.

Велику відповідальність на людину як джерело суспільного розвитку покладає у другій половині XIX ст. політична економія, що досліджує специфічні особливості тогочасних ринкових відносин й об'являє науку безпосередньою продуктивною силою суспільства. Таким чином, з появою ринкового суспільства з'являється в якості основних практично-дієва функція науки – участь науки в перетворюючій діяльності людини і суспільства.

XX ст. дає відчутний приклад того, що прогрес суспільства не просто безпосередньо пов'язаний, а й визначається найбільш «вузькою», лімітованою ланкою суспільного буття – його інтелектуальним потенціалом, «суспільним інтелектом».

Починаючи з Нового часу, суспільно-історичний процес свідчить про те, що окремі країни можуть мати фантастично багаті природні ресурси, однак без відповідного розвитку освітньої галузі, «суспільного інтелекту» та їх затребуваності в національному виробництві, майбутнє цих країн втрачає перспективу. Вони приречені залишатися сировинним придатком світового господарства через нездатність ефективно переробити сировину до інтелектоємних та наукоємних продуктів, які високо цінуються на світових ринках.

Окремі науковці акцентують увагу на наявності зв'язку між «суспільним інтелектом» і виходом окремих країн на найвищий у світі рівень продуктивності праці. Виявляється, що зростання продуктивності праці не опосередковано, а безпосередньо корелює з розвитком освіти й науки. Обидва ці процеси взаємно прискорюють один одного, розвиваються синхронно, до того ж, найбільша кореляція спостерігається саме з розвитком вищої освіти.

Виявляється, що традиційна орієнтація на загальну середню освіту, як на значну віху соціальних досягнень, стала історично застарілою, не є взірцем для цивілізованих країн. Вони сприймають цей ступінь не як досягнення, а як обов'язкову, масову точку відліку, соціальний «початок координат». В цілому ж, молодь орієнтується на факультативно-загальну вищу освіту. Факультативна загальність вищої освіти означає не її обов'язковість для усіх, а доступність для усіх, хто має бажання, волю, здібності, відповідний стан фізичного здоров'я.

Підсумовуючи проведений короткий аналіз щодо місця і ролі інституту вищої освіти як дієвого чинника суспільних трансформацій, слід зазначити, *по-перше*, починаючи з Нового часу й майже до початку ХХІ ст. в європейській історії суспільна думка і соціальні практики акцентують увагу на кількісних показниках (рівень грамотності населення, коефіцієнт інтелектуального розвитку молоді, людський капітал) стосовно освіченості людей, тобто досягнення їхньої «критичної маси» для здійснення суспільних модернізацій. Разом з тим, «університет в руїнах» вимагає нових, якісних змін. *По-друге*, потребує якісних змін система управління освітою в напрямку її подальшої демократизації, децентралізації, лібералізації, регіоналізації, відповідальності, доступності для усіх громадян, наступності й послідовності в освітній підготовці громадян, а також з'являється необхідність раціонального упровадження ефективної та прозорої системи державно-громадської оцінки діяльності навчально-виховних закладів, якості загальноосвітньої та фахової підготовки. *По-третє*, сучасна європейська суспільна думка, з одного боку, поступово виходить за межі Болонських домовленостей у сферу практичного упровадження в національні освітні системи (В. Андрущенко), а з іншого – вважає конкретні території у своїй окремішності (міста, агломерації, метрополії тощо) і центрами сталого розвитку, і базовим елементом системи governance ХХІ ст. Ці процеси вимагають більш глибокого наукового осмислення.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Зубрицька М. Філософський дискурс ідеї Університету: в складних лабіринтах пошуку істини / Марія Зубрицька // Ідея Університету: Антологія/ Упоряд. : М. Зубрицька, Н. Бабалик, З. Рибчинська; відп. ред. М. Зубрицька. – Львів: Літопис, 2002. – С. 7–22.
2. Клепко С. Ф. Філософія освіти в європейському контексті / С. Ф. Клепко. – Полтава: ПОППО, 2006. – 328 с.
3. Корженко В. В. Освітні ініціативи та суспільний поступ / В. В. Корженко // Актуальні проблеми державного управління: [наук. зб.] – Харків: ХФ УАДУ, 2000. – № 2. – С. 52–57.